GINOP-5.3.4. - 16 - 00006

A MUNKAHELYI EGÉSZSÉG ÉS BIZTONSÁG FEJLESZTÉSE AZ ÉPÍTŐIPARBAN

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az egészségvédelmi követelmények teljesítése a munkahelyen

A munkavédelem célja

A munkavédelem:

alapvető általános emberi alapjog, ezért minden munkavállaló számára **biztosítani kell a** legmagasabb szintű **foglalkozási egészséget** (testi - lelki és szociális jól-létet) a munkahelyen, aminek a **megvalósításához megelőző egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatást** kell szervezni.

Alkotmánya

Egyezményei

Irányelvei

A munkahelyi egészség védelme - ILO

1981. évi **155. sz. ILO Egyezmény** a munkavállalók biztonságáról, egészségéről és a munkakörnyezetéről - kihirdetése: **2000. évi LXXV. tv.**

A munkahelyi egészségvédelem három fő célkitűzése:

1. A munkavállalók **egészségének és munkaképességének** fenntartása és előmozdítása.
2. A **munkakörnyezet és a munka javítása** a biztonság és az egészség megteremtése érdekében.
3. A **munkaszervezetek és a munkakultúrák** (vezetési rendszerek, képzés, humánpolitika, minőségirányítás) munkahelyi biztonsággal és egészséggel kapcsolatos támogatása.

Munkavédelem az Európai Unióban

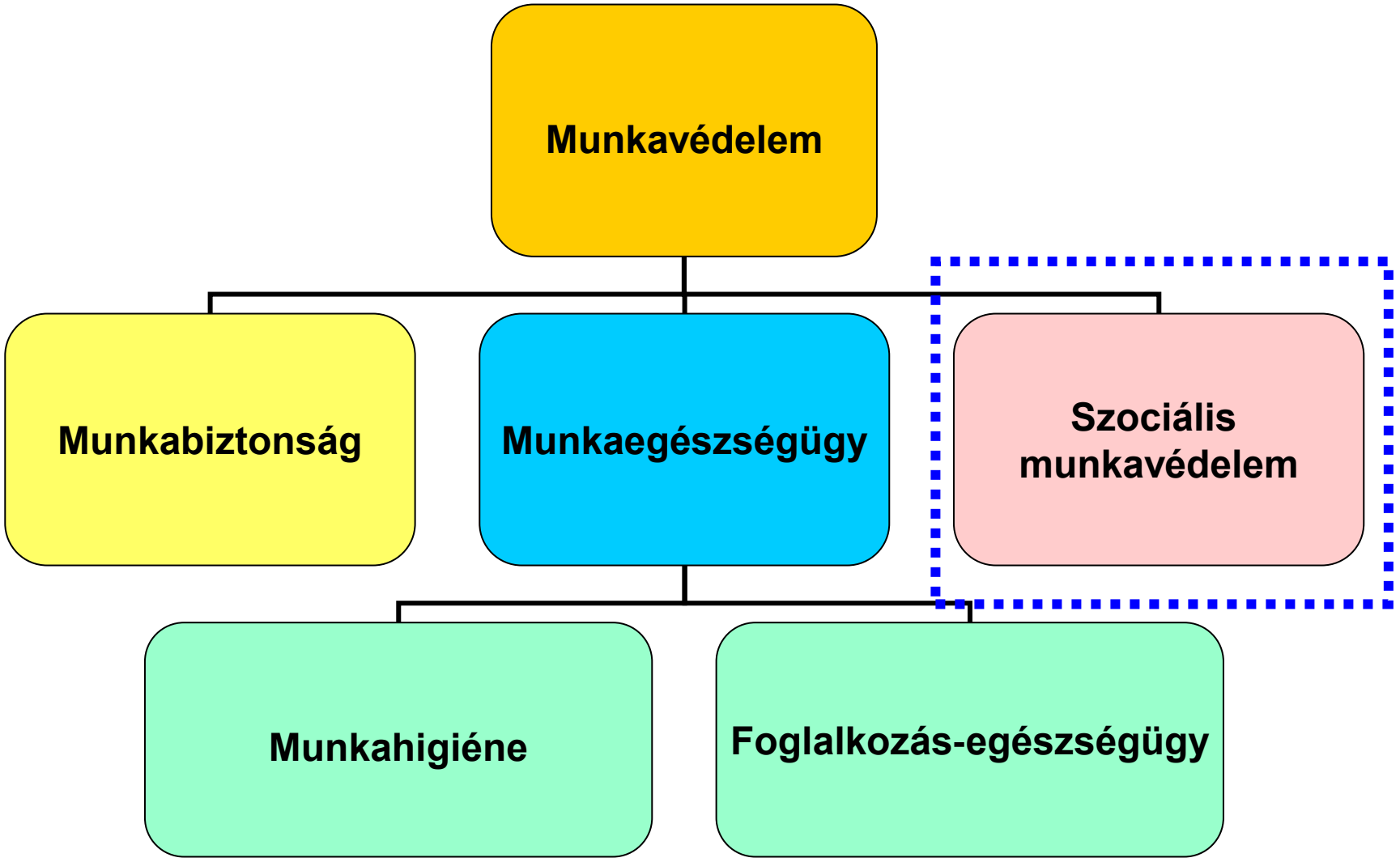
Az Európai Unió Egységes Szerződése (151 – 156. cikke) **alapelve:**

- **Alapvető szociális jog** a munkakörülmények javítása és a szociális párbeszéd (tájékoztatás és konzultáció) biztosítása.
- **A munkavédelem a munkáltató át nem hárítható (objektív) felelőssége és feladata**.

A 89/391/EGK Keret - Irányelv (és végrehajtási rendeletei) **főbb előírásai:**

- a kockázatértékelésen alapuló megelőzést preferálják
- kötelező minimum standardokat állapítanak meg minden szektorra (állami és magán), de megengedi a „szigorúbb” nemzeti szabályokat is
- megelőző (biztonsági, egészségügyi) szolgáltatások kialakítását írják elő
- kötelezővé teszik a szociális párbeszédet (tájékoztatás, képzés)…

A munkavédelem rendszere

Munkavédelem – munkahelyi egészségvédelem

A **munkahelyi egészség védelme** a munkavállalók legmagasabb fokú testi, lelki és szociális jól-létének előmozdítását és fenntartását jelenti.

A munkahelyi biztonság és **a foglalkozási egészség** alatt **az elfogadhatatlan kockázatoktól vagy károsodásoktól való mentesség** értendő.

Az **egészség** napjainkban már nemcsak életcél, hanem **erőforrás és képesség is,** amihez mentális egészségre is szükség van a stresszel és az élet mindennapos nehézségeivel való megküzdés érdekében.

A **pszichoszociális kockázatok megfelelő munkahelyi kezelése** az egyik legnagyobb munkavédelmi kihívás az Európai Unió közössége számára.

Az egészségvédelem célja és alapja

1. **Az egészségvédelem (abszolút) célja**

   Az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig egyetlen foglalkozásban, egyetlen munkavállalót **ne károsítsanak** a munkavégzés és a munkakörülmények hatásai, valamint a munkakörnyezet kóroki tényezői.

2. **Az egészségvédelem alapja**

   Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés – azaz a **munkavédelem** – valamennyi feltételének megteremtése és fenntartása, valamint az előírt követelmények maradéktalan teljesítése **garantálhatja** csak **egy teljes munkakarrier alatt a foglalkozási egészség fenntartását**, a foglalkozási (a foglalkozással is összefüggő és részben sorsszerű) megbetegedések megelőzését, előfordulásának csökkentését.

3. A munkahelyi egészségvédelem megvalósításának főbb szempontjai:

- Minden munka lehet veszélyes, **nem létezik „0” kockázat.**
- A munkavállalók munkahelyi egészségvédelme, a megelőzés, az egészségkárosító hatások és a kóroki tényezők által kiváltott **kockázatok kezelése révén** valósulhat meg.
- A munkavállaló és környezete közötti kölcsönhatás átfogó és együttes kezelése szervezett munkavégzés során a **munkáltató** át nem hárítható **felelőssége és feladata.**
- A munkavédelmi nomenklatúra szerinti **helyes munkahelyi kockázatértékelés** (becslés - kezelés - kommunikáció) megvalósítása **a megelőzés alapja.**

A hazai munkaegészségügy

- Az egészségügyről szóló **1997. évi CLIV. törvény** határozza meg a **munkaegészségügy** szabályrendszerét, a **munkahigiéne** orvos-szakmai céljait és feladatait. **[53 - 54. §]**

- Az egészségügyi alapellátásról **szóló 2015. évi CXXIII. törvény** a **foglalkozás-egészségügyi alapellátás feladatait** írja elő. **[17. §]**

- A **munkavédelmi törvény** a munkaegészségügyi követelmények törvénykezési, szervezési és intézményi rendszere, **a munkáltatók munkaegészségügyi feladatainak végrehajtási előírásait határozza meg,** amelyek megvalósításhoz foglalkozás-egészségügyi szolgálatot köteles biztosítani a munkavállalóknak.

A munkahelyek létesítése és kialakítása

Munkahely (zárttéri - szabadtéri): ahol a munkavállalók munkavégzés céljából tartózkodnak – **[Mvt. 87. § 5.]**

Általános alapelv: szervezett munkavégzés során a **munkáltatónak** az **Mvt. és a külön jogszabályok** szerinti munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, a kockázatértékelésen alapuló **prevenciót** kell megvalósítani.

a) Az **Mvt. 19. § - 39. §** taxatíve rögzíti **az általános és a tárgyi feltételekre** vonatkozó kötelező biztonsági és egészségvédelmi előírásokat. [+ 49. - 53.§ a személyi feltételekről rendelkezik].

b) Az ideiglenes vagy változó **építési munkahelyek** minimális munkavédelmi - biztonsági és egészségvédelmi - követelményeit a **4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet** határozza meg.

Általános munkavédelmi előírások

A munkabiztonsági és egészségvédelmi előírások a veszély jellege és a veszélyeztetettek köre szerint kerülnek meghatározásra a(z):

munkahelyek kialakítására	felszerelésekre, munkaeszközökre
üzemeltetésre és működtetésre	kollektív és egyéni védelemre
villamos védelemre	közlekedési utakra, mozgástérre
jelzésekre, riasztásra, tűzjelzésre	épületek előírásaira
menekülési utakra, mentésre	(veszélyes) hulladék kezelésre
szabadtéri munkákra	megvilágításra
szociális helyiségekre, elsősegélyre	ivóvíz ellátásra
sérülékenyek foglalkoztatására	kóroki tényezőkre (zaj, rezgés, por stb.)
kedvezőtlen klimatikus körülményre	tájékoztatásra stb.

A munkahelyek egészségvédelmi követelményei

1. **Megjelennek az általános előírásokban:**

   telepítés • üzemeltetés • műszaki karbantartás • ergonómiai követelmények • jelzések • veszélyelhárítás • villamos védelem • tűzjelzés és oltás • mentés és menekítés • műszaki és egyéni védelem • tisztítás és takarítás • munkahelyi rend • rovar- és rágcsálóirtás • munkaszervezési és egyéb megelőző intézkedések • foglalkozási rákkeltő anyagok választásának indoka • tájékoztatás és tanácskozás biztosítása stb.

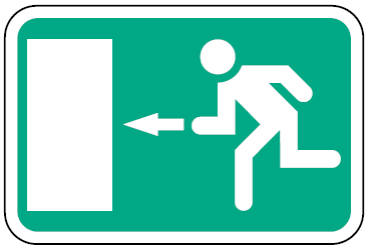

2. A létesítéssel kapcsolatos követelményekben:

a) Zárt, telepített munkahelyek kialakítása során

- a helyiség mérete, légtér, mozgástér, nyílászárók, falak és padozat, közlekedési utak, veszélyes területek, mozgólépcsők és mozgójárdák, rakodók stb.
- a szellőztetés, a helyiségek hőmérséklete és megvilágítása, a zaj- és rezgések elleni védelem, az elsősegélyhelyek biztosítása stb.

b) Szabadtéri munkahelyeken: közlekedési útvonalak • rakodóterek • időjárás • kóroki tényezők (fertőzés, zaj, rezgés, gőz, gáz, por) • baleset (lehulló tárgyak, elcsúszás, elesés) elleni védelem • megvilágítás • karbantartás • menekülés • szociális helyiségek biztosítása stb.

3. Közegészségügyi, higiénés feltételek biztosítása során:

- ivóvízellátás, takarítás, (veszélyes) hulladékkezelés, szociális helyiségek (pihenőhelyek, étkezők, öltözők, tartózkodók, tisztálkodó- és mellékhelyiségek, elsősegélyhelyek, védőital biztosítása stb.)
- megváltozott munkaképességű (és fogyatékossággal élő) munkavállalók foglalkoztatása
- terhes nők és szoptató anyák foglalkoztatása esetén.

Σ: A munkaegészségügy tartalma

Jelentése

A munkavállalók **munkahelyi egészségvédelmének, a megelőzés** követelményeinek a rendszere.

Közreműködő

A munkáltató a munkaegészségügyi feladatait a **foglalkozás-egészségügyi szolgálat** segítségével valósítja meg.

A megvalósítás módja

A munkával kapcsolatos egészségkárosító hatások által kiváltott **kockázatok megfelelő kezelése és a megelőző intézkedések révén.**

Célja

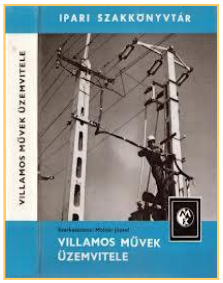
A foglalkozási megbetegedések csökkentése érdekében, valamint az egészség és a munkavégző képesség megőrzése és fejlesztése végett.

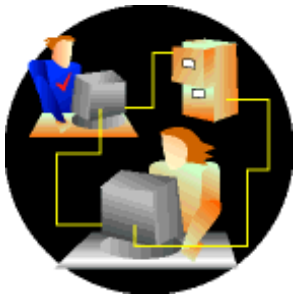
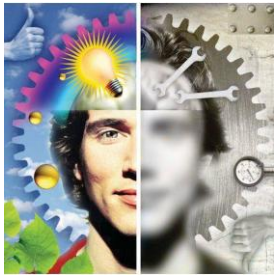
A munkáltatók általános munkavédelmi feladatai

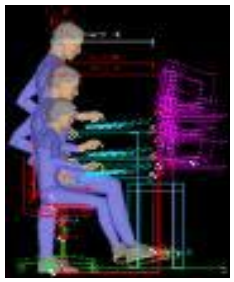
1. **A munkavégzés munkavédelmi** (általános, a létesítéssel, az üzembe helyezéssel, a tárgyi feltételekkel, a munkafolyamatokkal, a technológiával, az anyaggal, a személyi tényezőkkel, stb. kapcsolatos) **feltételeinek a megvalósítása.**

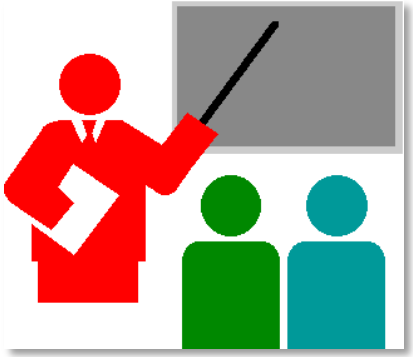

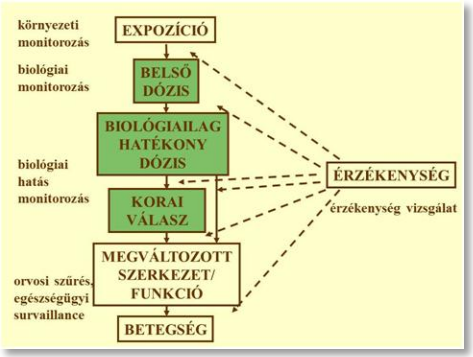

2. A munkavégzés munkavédelmi követelményeinek (a kockázatértékelés, elsősegélynyújtás és az orvosi sürgősségi ellátás megszervezése, mentés, tűz- és a katasztrófavédelem, munkavédelmi oktatás, egyéni védőeszköz juttatás, munkavédelmi szakember foglalkoztatása, foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás biztosítása, tájékoztatási - felvilágosítási - konzultációs és egyéb együttműködési feladatok ellátása, a munkahigiénés vizsgálatok stb.) **biztosítása és fenntartása.**

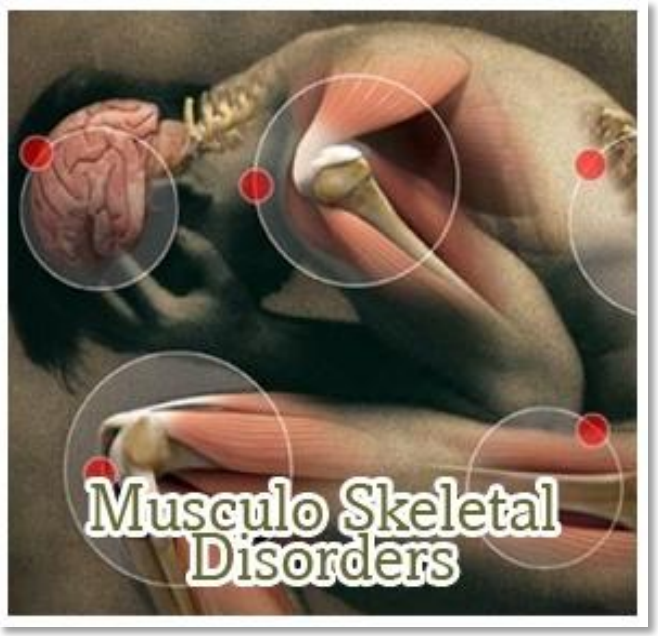

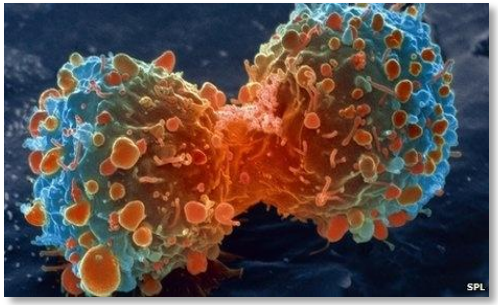

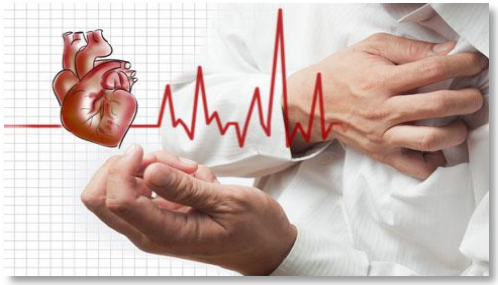

3. A munkabalesetekkel és a foglalkozási megbetegedésekkel (beleértve a fokozott expozíciós eseteket is) **kapcsolatos előírások** (bejelentés, kivizsgálás, nyilvántartás, intézkedések, stb.) **teljesítése.**

A foglalkozás-egészségügy

„A foglalkozás-egészségügyi szolgálat elsősorban preventív szolgálatot jelent, amelynek **feladata:**

- a munkahelyi megterhelés és a munkakörnyezeti kóroki tényezők felkutatása, folyamatos ellenőrzése;
- javaslattétel ezek egészséget nem károsító szinten tartásának módszereire;
- a munka adaptálása a munkavállalók képességeihez testi - szellemi és lelki egészségi állapotuknak megfelelően;
- a munkavállalók egészségének ellenőrzése munkájukkal kapcsolatban.”

ILO 161. sz. Egyezménye 5. cikk = 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet 7. § 1.

A foglalkozás-egészségügy szabályozása

- A **foglalkozás-egészségügyi szolgálat** szervezeti és működési kereteit, az ellátás igénybevételével kapcsolatos előírásokat és eljárásokat, a munkáltatói és a szolgáltatói feladatokat, a munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogkörét, stb. a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról szóló **89/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet** határozza meg.
- A **foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás** – a foglalkozás-egészségügyi szolgálat által nyújtott egészségügyi és munkahigiénés tevékenység – formáit és az egyes feladatokat a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló **27/1995. (VII. 25.) NM rendelet** írja elő. (+ egyéb jogszabályok!)

Munkaegészségügyi szaktevékenység - Mvt. 8.§

Mvt. 21. § (3)	az üzembe helyezés előzetes munkaegészségügyi szempontú vizsgálata
Mvt. 23. § (2)	a munkahelyek soron kívüli ellenőrzése
Mvt. 54. § (1) d - g), (2)	a munkahelyi kockázatok értékelése
Mvt. 54. § (1) g), (3)	az egységes és átfogó megelőzési stratégia kialakítása
Mvt. 56. §	az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjének kialakítása

Egyéb munkaegészségügyi feladatok

Mvt. 40. § (1)	A munkafolyamat, technológia, anyag megválasztásában (a tájékoztatást is beleértve).
Mvt. 42. §	A veszélyes munkafolyamatok, technológiák során a munkavállalók tájékoztatásában, az egyéni védőeszközök meghatározásában és használatukra való kioktatásban.
Mvt. 44. §	A veszélyforrások elleni hatásos védelem kialakításában.
Mvt. 46. §	A munkahelyi elsősegélynyújtás tárgyi, személyi, és szervezési feltételeinek a biztosításában.

+ Mvt. 49. – 50/A. §; 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet

Szabályozás - funkciók - feladatok (1)

Egészségügyi tartalmú, a megelőzést szolgáló **klinikai orvos-szakmai jellegű feladatok:**

munkaköri és szakmai alkalmassági vizsgálatok és véleményezés • foglalkozási megbetegedések és fokozott expozíciós esetek vizsgálata • munkakörhöz kötött és egyéb védőoltások beadása • orvosi elsősegélynyújtás szervezése • egészségügyi tanácsadás, felvilágosítás, konzultáció • egészséggondozás • orvosi beutalás szakvizsgálatokra • egészségmegőrzés és egészségfejlesztés stb.

Szabályozás - funkciók - feladatok (2)

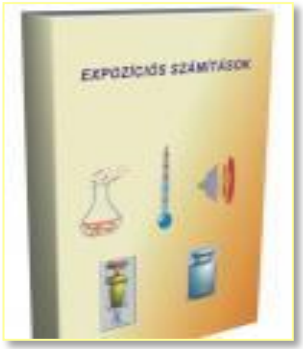
A munkahigiénés feladatok megvalósítása:

1. A munkáltató munkahigiénés feladatai:

- munkakörnyezeti műszeres vizsgálata a megengedett értékkel szabályozott munkahelyi kóroki tényezőknek
- biológiai expozíciós és hatás mutatók (BEM és BHM) kimutatása vizeletből és vérből
- munkahelyi monitorozás megvalósítása.

2. Munkahelyi (üzemi) higiénés szemle és vizsgálat

Mvt. 42. § f) és Mvt. 87. § 5/A. - 89/1995. (VII. 14.) Kormány rendelet 2. § és 1. számú Melléklet 1.2. - 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1.§ j) és 3. számú Melléklet 3 - 6.

Munkakörnyezeti műszeres vizsgálatok

- **kémiai** kóroki tényezők (pl. oldószerek, porok okozta légszennyezés)
- **fizikai** kóroki tényezők (pl. zaj-, kéz-kar és egésztest rezgésterhelés)
- zárt, telepített munkahelyek **klímatényezői** (pl. sugárzó hő, légáramlás)
- **fizikai megterhelés-igénybevétel** (pl. ergometriai vizsgálatok

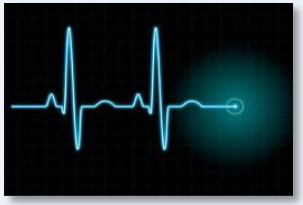

Biológiai vizsgálatok: BEM és BHM

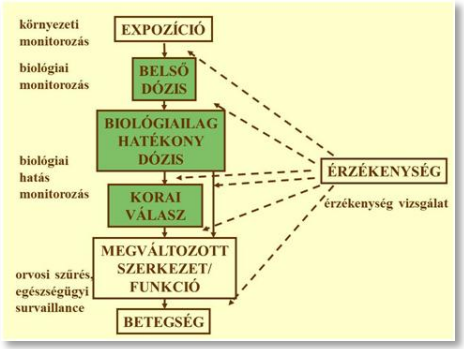
A biológiai expozíciós és hatás mutatók:

azok a **paraméterek,** amelyekkel a vegyi anyagok (25) és a szervezet közötti kölcsönhatások mennyiségileg jellemezhetők.

[27/1996. (VIII. 28.) NM rend. 2. § c)]

A vegyi anyag expozíciós hatásának vizeletben és vérben történő **vizsgálata és értékelése** külön jogszabály szerint történik.

[25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM e. rend. 2. sz. mell.]

Munkakörnyezeti és biológiai monitorozás

Munkakörnyezeti monitorozás a munkatér levegőjéből vett mintákból:

A **vegyi anyagok** koncentrációjának folyamatos, rendszeres vagy időszakos mérése, regisztrálása és értékelése. Az **ÁK, a CK és az MK** értékek meghatározása és a megengedett határértékekkel való összevetése.

Biológiai monitorozás vérből és vizeletből:

A BEM/BHM meghatározott gyakorisággal történő mérése és értékelése egészséges munkavállalóban az előírt mintavétel szerint. A különböző expozíciós utakon **a szervezetbe jutott vegyi anyag, metabolitja vagy hatása**, az össz-dózis jellemzésére szolgáló paraméter = valós expozíció.

A megelőző ellátás munkáltatói feladatai

- A munkahelyi tevékenységek (A - B - C - D) foglalkozás-egészségi osztályba sorolása
- Az alapszolgáltatás megszervezése, működtetése vagy igénybevétele szerződés alapján (beleértve a közreműködői munkaegészségügyi szaktevékenységet is)
- 300 főt meghaladó „A” és „B” osztályba sorolt műszaklétszám esetén folyamatos szakápolói ellátás, illetve szakszerű munkahelyi elsősegélynyújtás megszervezése
- A munkaköri (előzetes, időszakos, soron kívüli és záró) alkalmassági vizsgálatok rendjének írásos szabályozása, a Szolgálat helyszíni tájékozódásának a biztosítása, a vizsgálatra történő beutalások bonyolítása

- A munkahigiénés (munkakörnyezeti és biológiai expozíciós) vizsgálatok elrendelése, a munkakörnyezeti és a biológiai monitor működtetése, a Szolgáltató tájékoztatása a vizsgálatok eredményéről (értékelés céljából)
- A Szolgáltató tájékoztatása a kockázatértékelés és a megelőző intézkedések tapasztalatairól (kiemelten a munkavédelmi hatóság ellenőrzése kapcsán)
- A munkavállalók és képviselőik tájékoztatása az alapszolgáltatás igénybevételének lehetőségeiről, és annak biztosítása, hogy a szolgálattól a szükséges munkaegészségügyi jellegű felvilágosítást, tanácsadást, stb. megkaphassák

- A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek felkutatásának, kivizsgálásának elősegítése és megelőző intézkedések elrendelése (soron kívüli alkalmassági és egyéb vizsgálatok, soron kívüli ellenőrzés és soron kívüli kockázatértékelés elrendelése stb.)

- A Szolgálat beszámolójához, jelentéséhez, nyilvántartásához szükséges adatok biztosítása és a változások jelzése (beszámoló jelentés a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat éves munkájáról, összefoglaló jelentés a munkakörhöz kötött védőoltásokról, nyilvántartás a foglalkozási rákkeltőkkel tevékenységet végző munkavállalókról)

- A munkavédelmi hatóság általi ellenőrzések és intézkedések stb. során.

A munkavédelmi képviselő egészségvédelmi feladatai

Tájékozódhat, tájékoztatást és felvilágosítást kérhet, továbbá megismerheti:

- az **összehangolással** kapcsolatos intézkedéseket
- az **új technológiákat** bevezetés előtt
- a foglalkozás-egészségügyi szolgálattól kapott felvilágosítás alapján a **munkakörnyezettel kapcsolatos tényezőket**
- a munkahelyek kémiai biztonságával összefüggésben megismerheti **a biztonsági adatlapokat**
- és a **munkavédelmi hatóság ellenőrzését és intézkedését** stb.

A munkavédelmi képviselő a munkahelyen ellenőrizheti a munkavédelmi követelmények érvényesülését, kiemelten:

- a **munkaeszközöket**, az **egyéni védőeszközöket**
- a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések (beleértve a fokozott expozíciós esetek) **megelőzésére tett intézkedéseket**
- a **munkavállalók felkészítését (oktatását) és felkészültségét** a munkavédelmi oktatás során stb.

A munkáltató a munkavédelmi képviselőt bevonja, illetve tájékoztatja:

- bevonja az egyéni védelem, az **egyéni védőeszköz juttatás rendjének** (kiválasztás, viselés, használat) **meghatározásába**
- tájékoztatja a **szabályos üzemmódtól eltérő helyzet** megszüntetésére tett intézkedésekről
- bevonja a **munkabalesetek kivizsgálásába és a foglalkozási megbetegedések (fokozott expozíciós esetek) ok - okozati összefüggéseinek a feltárásába.**

A Szolgálat tájékoztatási, felvilágosítási, tanácskozási, konzultációs és egyéb kötelezettsége kiterjed:

- a munkakörnyezet egészségkárosító hatásaira
- a munkahelyi üzem(higiénés) helyszíni vizsgálatokra (szemle!)
- a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjére
- az egyéni védőeszközök használatára, viselésére
- a foglalkozási megbetegedésekre és a fokozott expozíciós esetekre
- a munkakörhöz kötött (és egyéb) védőoltásokra
- a foglalkozási gondozásra, a rehabilitációra, az egészségnevelésre
- az elsősegélynyújtás megszervezésére (illetve veszélyes vegyi anyagok expozíciója esetén a munkahelyi elsősegélynyújtók képzésére is) …

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

